

COASTNET LIFE (LIFE17/NAT/FI/000544)

Rauvolanlahden vieraslajiselvitys

Tarja Marsh 24.6.2021

Kirjoittaja on yksin vastuussa tämän raportin sisällöstä. Se ei välttämättä vastaa Euroopan unionin mielipidettä. EASME ja Euroopan komissio eivät ole vastuussa siitä, miten siinä olevaa tietoa käytetään.

Tiivistelmä

Turun Rauvolanlahden Natura 2000 -suojelualue (FI0200060) on monipuolinen kokonaisuus, joka koostuu jalopuulehdoista ja niityistä, sekä merenlahtien ruovikoista, lintuvesistä ja laidunnetuista rantaniityistä. Alue on merkittävä paitsi luonnonsuojelullisesti, myös virkistyskäytön kannalta.

RannikkoLife -projektissa kartoitettiin Rauvolanlahden vieraskasvilajit sekä espanjansiruetanan esiintymistiheys Rauvolanlahden – Katariinanlaakson sekä Friskalanlahden lintutornin ympäristöissä. Hankkeessa kohdistetaan vieraslajien torjuntatoimia yhteensä 10,1 hehtaarin alueelle.

Vieraslajikartoituksen tarkoituksena oli muodostaa kokonaisnäkemys vieraskasvilajien esiintymisestä suojelualueella, ja niiden muodostamasta uhkasta alueen luonnonsuojelullisesti arvokkaalle lajistolle. Kartoitus keskittyi ennen kaikkea erittäin haitallisiksi tai haitallisiksi määriteltyihin vieraskasvilajeihin sekä puutarhakarkulaisiin. Kartoituksessa ei havaittu ennestään tuntemattomia esiintymiä erittäin haitallisista vieraslajeista, ja muiden vieraslajien osalta Natura 2000 -alueen tila vaikutti hyvältä; tavatut vieraslajit olivat lähinnä asutushistorian jäänteitä, sekä satunnaisia puutarhakarkulaisia tai alueen lehtoihin muutenkin vakiintuneiksi tiedettyjä pensaita kuten terttuselja tai isotuomipihlaja. Espanjansiruetanan esiintymistiheyden kartoitus nosti esiin esiintymäkeskittyviä, ja osoitti etanan esiintymisalueen ulottuvan luonnonsuojelualueen puolelle ja sen metsiin.

RannikkoLife –hankkeessa kitketään jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*) 7,1 hehtaarin ja komealupiinia (*Lupinus polyphyllus*) 1,9 hehtaarin alueella, pienpetoja minkkiä (*Neovison vison*) ja supikoiraa (*Nyctereutes procyonoides*) loukutaan yhteistyössä paikallisten metsästäjien kanssa ja espanjansiruetanaa (*Arion vulgaris*) torjutaan 1,1 hehtaarin alueella.

Tämän suunnitelman laatiminen ja toteuttaminen ovat osa EU -rahoitteista CoastNet Life -hanketta (LIFE17/NAT/FI000544), johon on saatu rahoitusta EU-Komission Life + -rahastosta. Suunnitelman sisältöä on mietitty Turun kaupungin ympäristönsuojelun osoittamassa työryhmässä, johon kuuluivat Jussi Lampinen, Tanja Ruusuvaara-Koskinen, Emma Kosonen, Jussi Roiniola, Heidi Metsälä ja Tarja Marsh.

Abstract

The Rauvolanlahti Natura 2000 -protected area (FI0200060) in Turku, Southwest Finland is a diverse entity, which comprises broad-leaved forests, meadows, shallow coastal bays, reedbeds and grazed seaside meadows. The area is significant not only for its ecology, but also for its recreational values.

The CoastNet Life -project carried out a survey of the invasive and introduced plant species and the distribution area of the Spanish slug (*Arion vulgaris*) of the Rauvolanlahti Natura 2000 -area. Actions against harmful alien species are performed on an area covering 10,1 hectares.

The aim of the alien plant survey was to assess the magnitude of the invasive species distribution and assess the threats they might pose to natural habitats of the protected area. The survey focused on harmful invasive species and horticultural plants. The survey didn't reveal any previously unknown locations of harmful invasive species, and the horticultural plants appeared mostly to be remnants of old homesteads, singular plants or woody plants that are more or less established by various degrees in southern Finland's natural environments (e.g. dwarf serviceberry, red elderberry). The survey of the Spanish slug, however, revealed that it has extended its range during recent years, and is established in the Katariinanlaakso area of Rauvolanlahti.

The harmful alien species and areas targeted in the CoastNet Life -project are 7,1 ha of Himalayan balsam (*Impatiens glandulifera*) and 1,9 ha of lupin (*Lupinus polyphyllus*), which are weeded by hand, the mammal alien predators, american mink (*Neovison vison*) and raccoon dog (*Nyctereutes procyonoides*) which are trapped with the help of local hunters, and 1,1 ha area of the Spanish slug (*Arion vulgaris*), which are collected and destroyed.

The planning and carrying out this management plan is part of the EU CoastNet Life-project (LIFE17/NAT/FI000544), which has received funding from the European Commission's Life + funding instrument. This plan reflects only the authors' view and the European Commission/EASME is not responsible for any use that may be made of the information it contains. This plan is written in co-operation with a specialist team at Turku Urban Environment Division.

Johdanto

Rauvolanlahden Natura 2000 -suojelualue (FI0200060) muodostuu Hirvensalon Friskalanlahdesta ympäristöineen, Katariinanlaakson lehdoista ja Rauvolanlahden ruovikoista ja lintuvesistä sekä Kulhon saaresta. Friskalanlahti ja Rauvolanlahti ovat reheviä merenlahtia, ja Katariinanlaakson kokonaisuus muodostuu jalopuulehdoista ja niityistä. Alueet ovat merkittäviä paitsi luonnonsuojelullisesti, myös virkistyskäytön kannalta.

Rauvolanlahden vieraslajit

Rauvolanlahden Natura 2000 -alueella tiedetään esiintyvän suojeluarvoja heikentäviä vieraslajeja. Pienpedot minkki ja supikoira verottavat kosteikoilla pesiviä lintuja; vieraskasvilajeista jättipalsami esiintyy alueen ruovikoiden laitamilla ja ojissa, lupiini on vallannut Katariinanlaaksossa muutamia reheviä niittyjä, ja Katariinanlaakson rinteillä esiintyy puuvartisia vieraskasvilajeja kuten pihasyreeniä ja isotuomipihlajaa. Viime vuosina espanjansiruetana on levinnyt luonnonsuojelualueelle, ja sitä havaitaan säännöllisesti sen poluilla ja jopa metsissä. Rauvolanlahdella on tehty viime vuosina havaintoja myös vierasperäisistä sammakkoeläimistä, kuten vuoristokellosammakosta.

Rauvolanlahden vieraslajikartoitus

RannikkoLife -projektissa kartoitettiin Rauvolanlahden Natura 2000 -alueen vieraskasvilajit Kulhon saarta lukuun ottamatta Turun kaupungin alueelta 20.6. – 30.6. välisenä aikana. Kartoituksessa huomioitiin EU:n tai kansallisessa listassa haitalliseksi määritetyt vieraslajit, sekä vuoden 2012 vieraslajistrategiassa haitallisiksi tai paikallisesti haitalliseksi määritetyt vieraslajit, sekä puutarhakarkulaiset. Katariinanlaakson espanjansiruetanoiden esiintymisalueen laajuus kartoitettiin kiertämällä Katariinanlaakson ja Rauvolanlahden polut ja kävelytiet läpi ja merkitsemällä ylös etanoiden havaintopisteet. Puolet alueesta kartoitettiin 20.7. ja toinen puoli 28.7., joista molemmat olivat sadepäivän iltoja, jolloin etanat olivat liikkeellä. Etanoita käytiin myös etsimässä Friskalanlahden alueelta, josta on ilmoitettu yleisohavainto.

Kartoituksen tulokset

Rauvolanlahden jättipalsamit ovat osa kaupungin valtaojien varsien laajempaa esiintymää, joilta sen siemenet kulkeutuvat veden kuljettamina Rauvolanlahdelle. Turun kaupunki on torjunut jättipalsamia lähialueen ojien varsilla tehokkaasti jo vuosia, ja jättipalsamia havaittiin Rauvolanlahden esiintymässä enää hajanaisina versoina. Komealupiini puolestaan on valloittanut Katariinanlaaksossa yhden ison niityn miltei kokonaan, ja levinnyt niityltä myös osin lehtometsän puolelle. Muita kartoituksessa havaittuja vieraslajeja ovat kalliokedoille asettuva isotuomipihlaja, alueen lehdoissa esiintyvä terttuselja, joka ilmaantuu usein lehtorinteillä ensimmäisenä tuulenskaatojen avaamiin valoaukkoihin, sekä entisten talonpaikkojen ympäristöjen omenapuut, juhannusruusut, pihasyreenit ym. Ruovikon laiteilla koko alueella esiintyy yleisehkönä valkokarhunköynnöstä. Puutarhakarkulaisia esiintyy hyvin satunnaisesti, poikkeuksena yksi pikkutalvion usean kymmenen neliömetrin kokoinen esiintymä Katariinanlaakson lehdossa, jonka poistamista suositellaan.

Kokonaisuutena tarkastellen Rauvolanlahden vieraslajitilanteen kehitys vaikuttaa kasvien kohdalla myönteiseltä; erittäin haitallisen jättipalsamin esiintymät on Turun vieraslajitiimin työllä saatu kuriin ja huomattavasti pienennettyä, ja näyttää todennäköiseltä, että lajista on mahdollista päästä Rauvolanlahdella jopa kokonaan eroon. Komealupiinia on yhdellä niityllä edelleen runsaasti, mutta esiintymä on rajattu, ja sen hävittäminen on mahdollista. Muut vieraskasvilajit ovat vanhan asutuksen seuralaisia tai yksittäisinä esiintyminä siellä täällä, eikä niiden voi juurikaan sanoa heikentävän alueen luonnon tilaa.

Katariinanlaakson espanjansiruetanakartoitus paljasti, että espanjansiruetanat ovat levittäytyneet laajasti luonnonsuojelualueen pientareille ja metsiin, ja erityisesti suojelualueen pohjoispuolisilla pelloilla ja niiden pientareilla on laajoja keskittyymiä. Kartoitusajankohtana Katariinanlaakson alueen nurmipuntarpäätä kasvavat pellot oli niitetty, mutta espanjansiruetanoiden ravintonaan käyttämä niittojäte oli jätetty paikoilleen maatumaan. Luonnonsuojelualueen kannan vähentämiseksi olisi ehdottoman tärkeää tunnistaa

esiintymäkeskittymät ja niitä ylläpitävät tekijät myös suojelualueen ulkopuolella, ja kohdistaa kiireellisimmät torjuntatoimet sinne missä ongelma on suurin.

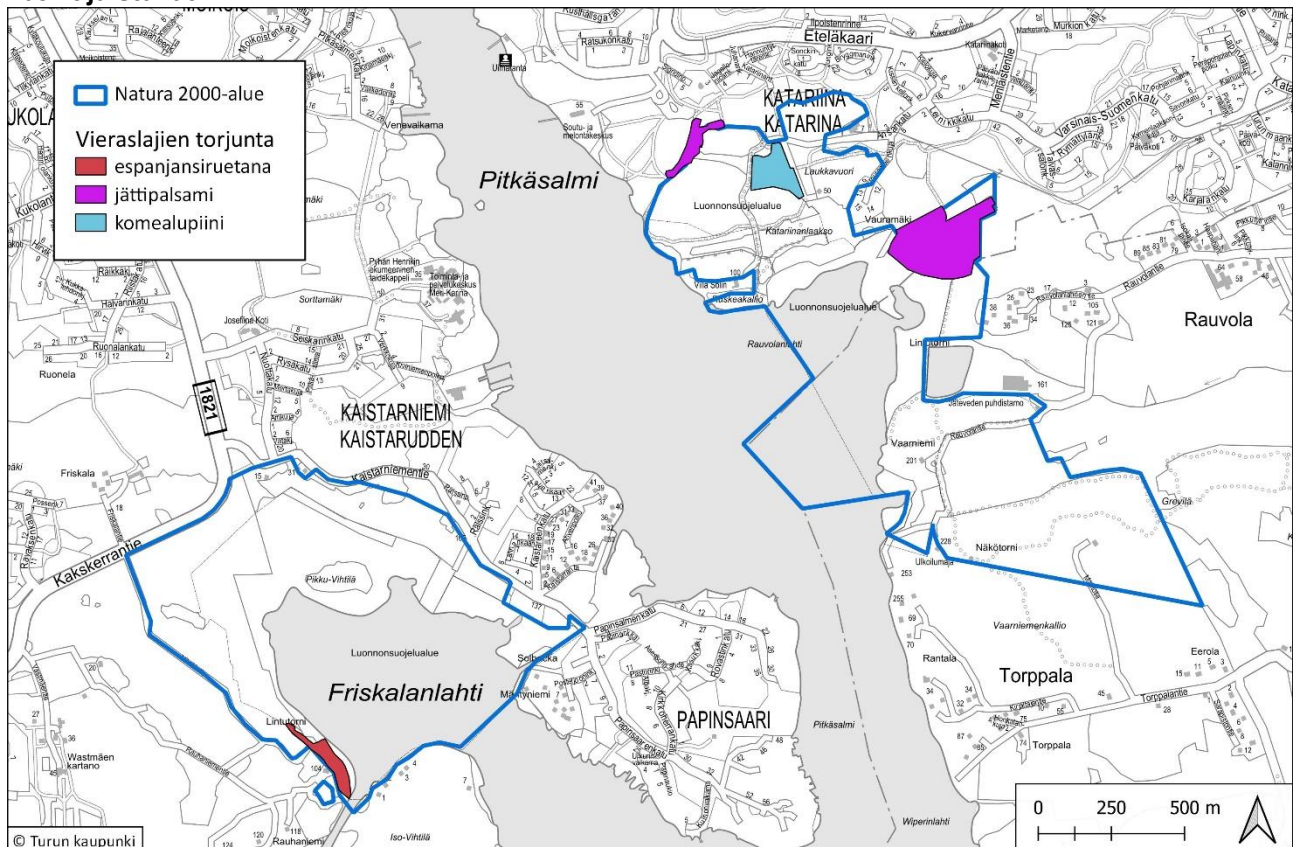
Friskalanlahden lintutornin ympäristössä käytiin kesän aikana kahteen otteeseen 20.7. ja 1.8. selvittämässä espanjansiruetanasta tehtyä yleisohaintoa, mutta etanoita ei havaittu luonnonsuojelualueella eikä läheisillä viljelypalstoillakaan.

Kartoituksen vieraslajihavainnot on tallennettu Turun yliopiston kasvimuseon tietokantaan sekä Suomen Lajitietokeskuksen Vihko-palveluun havaintotietoaineistona, ja niitä voi tarkastella kansallisen lajitietoportaalin Laji.fi:n kautta (<http://www.laji.fi>)

Vieraslajien torjunta RannikkoLife -hankkeessa

RannikkoLife -hankkeessa torjutaan vieraslajeja Rauvolanlahden Natura 2000 -alueella yhteensä 10,1 hehtaarin alueella. Vieraslajien torjunnan tarkoituksena on parantaa suojelualueen alkuperäisen kasvillisuuden edellytyksiä poistamalla alueelta siellä esiintyviä haitallisia vieraslajeja, sekä pienpetoja poistamalla vähentää alueen vesilintuihin kohdistuvaa predaatiota.

Kasvit ja etanat

Kartta. RannikkoLife -hankkeessa torjuttavat vieraskasvilaji- ja espanjansiruetanan esiintymät.

Espanjansiruetana (1,1 ha)

Espanjansiruetanasta on tehty havainnoja Friskalanlahden lintutornille vievän tien alueelta (kartalla). Tässä kartoituksessa ja torjuntäkynneillä etanoita ei kuitenkaan ole löydetty alueelta, joten torjuntaresurseja voidaan siirtää Katariinanlaakson luonnonsuojelualueelle ja sen ympäristöön, jossa etanoita on havaittu runsaasti. Kartoitus ja viimeisimmät havainnot ovat paljastaneet etanoiden levinneen siellä entistä laajemmalle alueelle. Tarvittaessa torjuntatoimenpiteitä täydennetään kaupungin omalla rahoituksella.

Jättipalsami (7,1 ha)

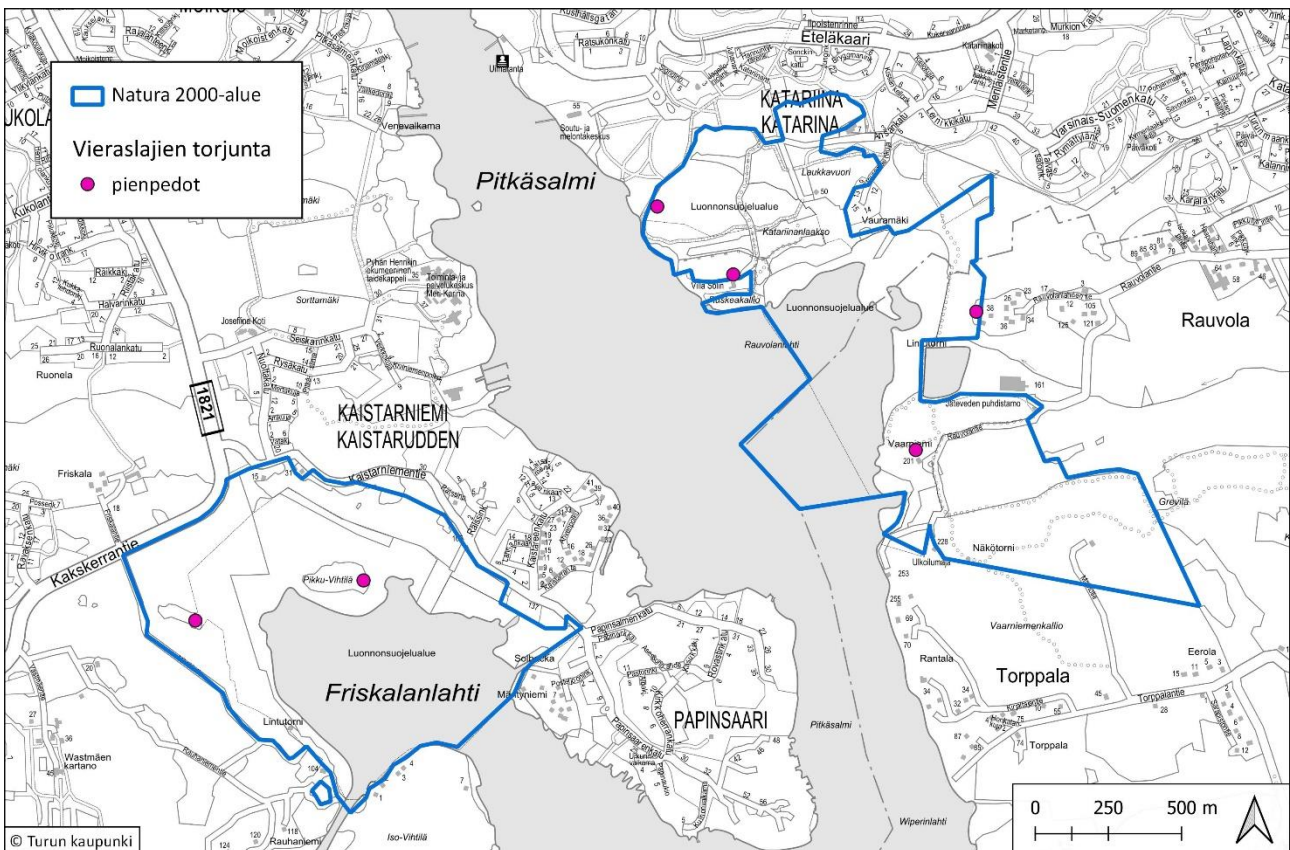
Jättipalsamia torjutaan kahdessa kohteessa, Rauvolanlahteen laskevan ojan ympäristöissä ja ruovikkoalueella sekä Katariinanlaakson länsilaidan ojan ympäristössä.

Komealupiini (1,9 ha)

Komealupiinia torjutaan Katariinanlaakson keskellä olevalla niittyalueella, ja viereisen lehdon reunuksessa, jonne se on levinnyt. Tälle kohteelle on kesän 2021 aikana pystytetty myös valtakunnallisen 'Soolotalkoot' -kampanjan tiedotustaulut, joissa kannustetaan kaupunkilaisia keräämään lupiineja.

Pienpedot

Vierasperäiset pienpedot minkki ja supikoira ovat levittäytyneet tehokkaasti Suomeen, ja ovat erityisen haitallisia etenkin vesistöjen läheisyydessä pesivälle linnustolle. Pienpetojen pyynti tapahtuu loukkamalla. Loukkaminen suoritetaan yhteistyössä alueen metsästäjien kanssa. Loukkujen lopulliseen sijoitteluun vaikuttaa esimerkiksi alueen virkistyskäyttö. Rauvolanlahden Natura 2000 -alueelle suunniteltujen loukkujen arvioidaan vaikuttavan pienpetokantoja vähentävästi noin 5 hehtaarin alueella.

Kartta. RannikkoLife -hankkeessa torjuttavien pienpetojen loukkujen suunnitellut sijainnit. Loukkuja siirretään torjuntatarpeen mukaan Natura-alueella.